

Spredning av vannbårne sykdommer fra badevann

Anders Bekkelund | Seniorrådgiver

Vannforeningen badevannsseminar | 11. juni 2025

Folkehelseinstituttet og badevann

- Statens smitteverninstitutt
 - Overvåker smittesituasjonen på en rekke områder
 - Inkludert enkelte patogener som kan smitte i badevann
 - Gir råd til helsetjenesten om smittesporing og behandling
-
- Rapporteringspliktige sykdommer og smittevernvakta
 - Ingen føringer eller anbefalinger for overvåkning av badevannskvalitet

Smitte og sykdom

- Norsk klima er til en viss grad risikoreduserende
- Jo flere som bader, jo større sjanse for smitte
- Kontaktsmitte kan gi utslett og kløe
- Øreinfeksjoner
- Infeksjoner av åpne sår
- Gastroenteritt ved svelging av vann

Når er badevannet smittekilden?

- Først må smitten påvises
- Folk oppsøker helsevesenet, som tar prøver
- Rapporteringspliktige sykdommer meldes inn til FHI
- Eller FHI blir kontaktet via smittevernvakta
- Etter diagnose er det ofte kronglete å vite sikkert om badevann er smittekilden
- Vi har ingen holdepunkter for å si at det er omfattende smitte fra badevann

Forhold som gir økt smitterisiko

- Ekstreme værhendelser
- Avrenning under og etter voldsom nedbør
 - Oral-fekal smitte ved svelging av vann
- Varmeperioder, kanskje kombinert med lav vannføring også
- Uansett er det alltid en viss risiko
- Under og etter nedbør: ofte selvbegrensende – folk bader mindre

Rapporteringspliktige sykdommer

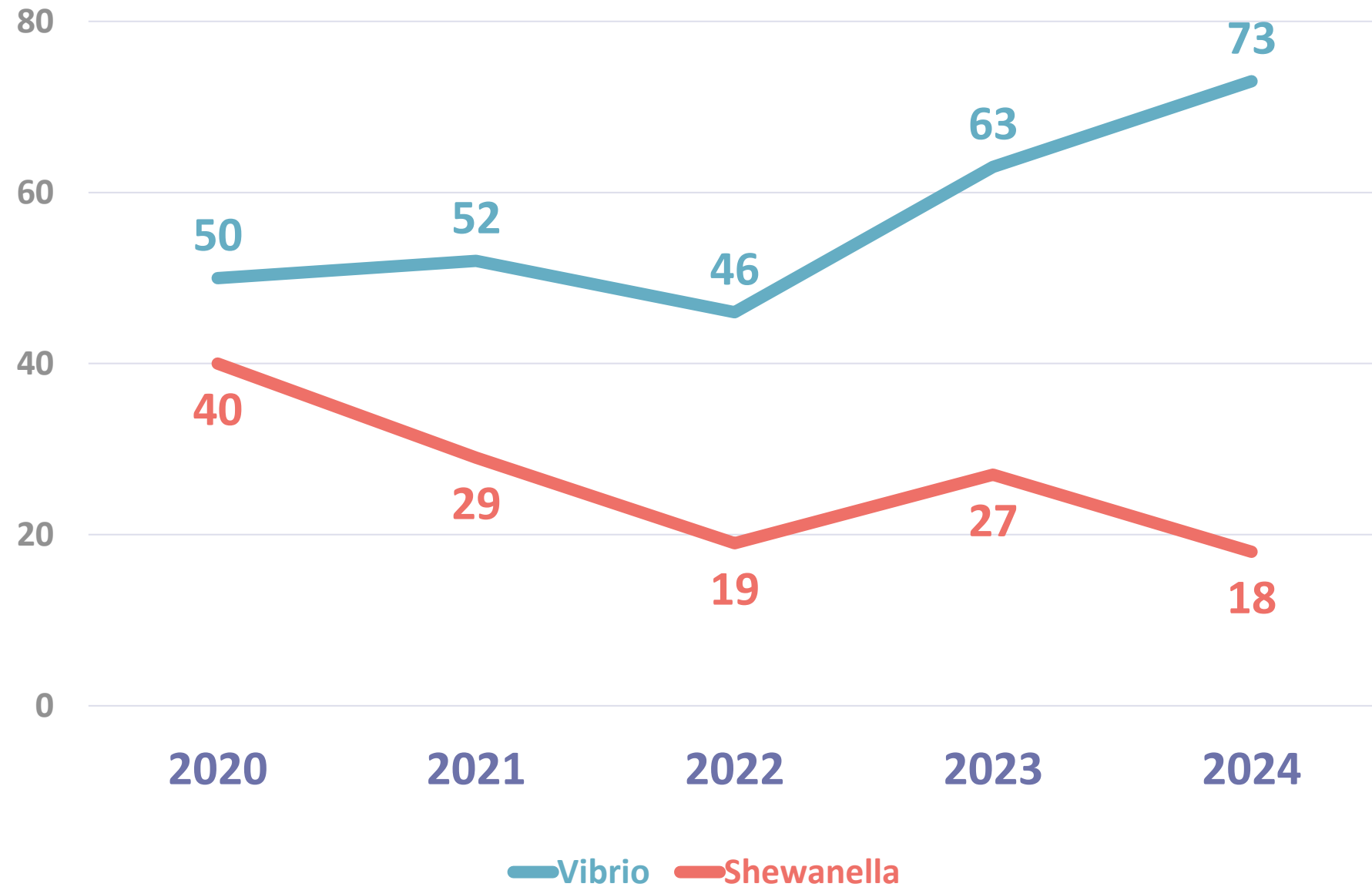
- Infeksjoner med *Vibrio* og *Shewanella* er rapporteringspliktige
- Smittested blir ikke rapportert
- En rekke andre patogener kan i teorien smitte fra badevann
- Mange har også andre reservoarer

Kommunene

- Helt sentral aktør i forebygging og påvisning
- Overvåkning av badevannskvalitet – miljørettet helsevern/kommuneoverleger
- Forebyggende råd – råd om å unngå å bade
- Kommunene kjenner lokale forhold
- Lokalkunnskap er en styrke

Vibrio og Shewanella

- Bakterier som er vanlig i saltvann, særlig brakkvann
- Kan infisere sår
- Folk med nedsatt immunforsvar er mer utsatt
- Høyere risiko i varmere sjøvann
 - Kombinasjon av gunstige vekstforhold og mer bading
- Sykdom varierer fra lett øreinfeksjon, utslett og sårinfeksjon til alvorlig nekrose
- Tiltak: unngå å bade med åpne sår, bruk badesko, skyll sår med ferskvann etter bading

Svømmekløe - cerkariadermatitt

- Forårsaket av ikter, hovedvert er fugler
- Kan finnes i alle ferskvannsforekomster
- Gir utslett og reaksjoner i huden, kan minne om myggstikk – ikke farlig, bare irriterende
- Tiltak: Unngå grunne områder, tørk huden med håndkle straks etter bading, ta en dusj om mulig
- Ikke rapporteringspliktig

Cyanobakterier

- Vokser når vannet blir «varmt»
- Kan gi grønnfarge i vannet
- Noen arter kan produsere giftstoffer
- Forgiftning av folk er relativt sjelden
- Tiltak: ikke bad i grønt vann, eller der prøver viser at det er cyanobakterier
- Ikke rapporteringspliktig

Takk for meg

anders.bekkelund@fhi.no

